

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 310/2024-45

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cb/32/2015 takto

rozhodol:

- Postupom Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cb/32/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Senica **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cb/32/2015 konal bez zbytočných prietahov.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Senica **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Senica **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 310/2024-34 z 28. mája 2024 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7Cb/32/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavnú sťažnosť odmietol pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, zadováženého spisového materiálu, ako aj vlastnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu (osobitne z uznesenia č. k. IV. ÚS 290/2020-23 zo 17. júna 2020 – body 18 až 22) vyplýva, že sťažovateľ je žalovaným v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 Cb 32/2015, v ktorom sa žalobkyňa SIMPATICO modeling & production, spol. s r. o., žalobou podanou 31. júla 2015 domáha zaplataenia finančnej sumy 360 000 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody. Žalobkyňa doručila okresnému súdu svoju žalobu 31. júla 2015, avšak sťažovateľ sa o priebehu súdneho konania dozvedel až po tom, čo okresný súd právoplatne ustálil otázku jej poplatkovej povinnosti. Konkrétne okresný súd prvý úkon vo vzťahu k sťažovateľovi vykonal až 23. októbra 2017, keď mu doručil uznesenie sp. zn. 7 Cb 32/2015 z 29. júna 2017, ktorým ho vyzval, aby sa v lehote 15 dní od jeho doručenia vyjadril k podanej žalobe, uviedol rozhodujúce skutočnosti, pripojil listiny, na ktoré sa odvoláva, a zároveň označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Na označené uznesenie okresného súdu sťažovateľ reagoval podaním doručeným okresnému súdu 7. novembra 2017 a jeho doplnením doručeným okresnému súdu 29. novembra 2017. Následne okresný súd uznesením sp. zn. 7 Cb 32/2017 z 8. marca 2018 vyzval žalobkyňu, aby zaujala stanovisko k vyjadreniu žalovaného (sťažovateľa) zo 7. novembra 2017 a jeho doplneniu z 29. novembra 2017, na čo právny zástupca žalobkyne reagoval 4. apríla 2018. Uznesením okresného súdu sp. zn. 7 Cb 32/2017 zo 14. mája 2018 bol sťažovateľ vyzvaný na dupliku k vyjadreniu žalobkyne, na výzvu reagoval svojím podaním doručeným okresnému súdu 6. júna 2018. Následne 6. novembra 2018 okresný súd uskutočnil vo veci ďalšie pojednávanie, ktoré ale bolo z dôvodu ospravedlnenej neprítomnosti právneho zástupcu žalobkyne odročené na 18. december 2018. Dňa 18. decembra 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré ale okresný súd odročil na neurčito, pretože sťažovateľ vzniesol proti vec prejednávajúcej sudkyni námietku zaujatosti. Sťažovateľ 1. februára 2019 doručil okresnému súdu aj svoj návrh na prerušenie namietaného konania, ktorému okresný súd vyhovel uznesením sp. zn. 7 Cb 32/2015 z 25. marca 2019. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) uznesením sp. zn. 31 Cob 58/2019 z 26. februára 2020 označené uznesenie okresného súdu o prerušení konania

z 25. marca 2019 zmenil tak, že návrh sťažovateľa na prerušenie konania zamietol. Predmetné uznesenie bolo okresnému súdu spolu so súvisiacim spisovým materiálom doručené 20. marca 2020 a nadobudlo právoplatnosť 14. mája 2020.

3. Následne z v poradí tretieho odmietajúceho uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 107/2022-53 z 1. marca 2022 ústavný súd zistil, že v napadnutom konaní sa uskutočnili ďalšie procesné úkony, a to v čase od 7. októbra 2020 (uznesenie o nevyhlúčení sudkyne) do 8. februára 2022 (bod 17).

4. Nasledujúce úkony okresného súdu možno považovať za preukázané z jeho vyjadrenia sp. zn. Spr 135/2024 z 28. marca 2024, a to konkrétne vyjadrenie žalobcu vo veci samej z 30. marca 2022 obratom doručené zástupcovi žalovaného. Dňa 31. marca 2022 sa uskutočnilo pojednávanie vo veci (zápisnica na č. l. 390) a bola vypočutá predvolaná svedkyňa [REDAKOVANÉ]. Pojednávanie bolo odročené na neurčito, keďže právny zástupca žalovaného vzniesol námietku zaujatosti zákonnej sudkyne – 20. apríla 2022 bolo do spisu doručené právne zdôvodnenie námietky zaujatosti, ku ktorému sa sudkyňa vyjadrila 16. mája 2022. Dňa 10. júna 2022 krajský súd vrátil spis okresnému súdu predložený predsedom súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti. Dňa 8. augusta 2022 bolo doručené vyjadrenie právneho zástupcu žalovaného k pojednávaniu nariadenému na 6. október 2022, na ktorom bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom pre zmeškanie žalovaného. Dňa 17. novembra 2022 bol okresnému súdu doručený návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie s prílohami (č. l. 436 – 444). V rovnaký deň žalovaný doručil odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie doplnené 24. novembra 2022. Dňom 7. decembra 2022 je datované doplnenie odvolania žalovaného č. 2, následne 14. decembra 2022 bolo odvolanie žalovaného doručované právnej zástupkyňi žalobkyne. Uznesením z 23. decembra 2022 bol žalovaný vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie, tento 6. januára 2023 podal návrh na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a zároveň podal proti uzneseniu o vyrubení súdneho poplatku za odvolanie sťažnosť a námietku zaujatosti proti sudkyňi okresného súdu. Dňa 24. januára 2023 a 30. januára 2023 sa žalobkyňa vyjadrila k návrhu žalovaného na oslobodenie od súdnych poplatkov a k jeho návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, 22. februára 2023 namietala k predčasne predloženému odvolaniu žalovaného a spisu odvolacieho súdu a 28. marca 2023 sa vyjadrila k písomnej námietke zaujatosti. Dňa 11. júla 2023 bol spis postúpený z Krajského súdu v Trnave na Krajský súd v Bratislave, ktorý s postúpením veci nesúhlasil. Po námietke k funkčnej príslušnosti odvolacieho súdu a návrhu na predloženie spisu spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o funkčnej príslušnosti súdu s vyjadrením žalovaného 28. augusta 2023 a uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. októbra 2023 o príslušnosti Krajského súdu v Bratislave na konanie tento rozhodol uznesením č. k. 6Ncb/2/2023-839 z 18. januára 2024 o nevyhlúčení sudkyne okresného súdu JUDr. Viery Slávikovej z prejednávania a rozhodovania vecí. Dňa 18. januára 2024 Krajský súd v Bratislave vrátil spis bez rozhodnutia o odvolaní. Dňa 11. marca 2024 bol zaslaný návrh žalovaného na zrušenie rozsudku pre zmeškanie na vyjadrenie žalobkyňi, ktorá sa k nemu vyjadrila 19. marca 2024.

5. Sťažovateľ opakovanú námietku zaujatosti sudkyne JUDr. Viery Slávikovej vzniesol 21. marca 2024. Okresný súd 22. marca 2024 rozhodol uznesením č. k. 7Cb/32/2015-856 tak, že návrh sťažovateľa na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zamietol. Proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal 30. mája 2024 odvolanie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v tejto ostatnej ústavnej sťažnosti (v poradí už štvrtej v danej súdnej veci) opakovane namieta postup okresného súdu v napadnutom konaní, ktorý podľa neho je v rozpore so základnými princípmi civilného konania, keďže jeho postup je zjavne nesústredený, neefektívny a v rozpore s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo vyjadrení sp. zn. Spr 135/24 z 28. marca 2024 uviedol podrobný chronologický prehľad procesných úkonov (k tomu aj bod 4 odôvodnenia tohto nálezu) a bol toho názoru, že vo veci priebežne koná bez prietáhov. Podľa predsedu okresného súdu je postup súdu však neustále sťažovaný postupom samotného sťažovateľa v zastúpení splnomocneným právny zástupcom, ktorý podal opakovane námietky zaujatosti vec prejednávajúcej sudkyne (naposledy vzniesol námietku zaujatosti, štvrtú v poradí, 22. marca 2024), podáva opakované ústavné sťažnosti, podáva obsiahle opakujúce sa vyjadrenia, čím spôsobuje predlžovanie konania.

III.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ v písomnom podaní z 5. apríla 2024 k vyjadreniu okresného súdu poukázal na to, že okresný súd neposkytol také argumenty, ktoré by ospravedlňovali jeho nesústredený a neefektívny postup, ako aj celkovú dĺžku sporu. Svoju ústavnú sťažnosť považuje v celom rozsahu za dôvodnú. Návrh sťažovateľa na prerušenie napadnutého konania či opakovane vznesená námietka proti zákonnej sudkyňi nemôžu byť pričítané na ťarchu sťažovateľa. Námietka zaujatosti proti zákonnej sudkyňi vznesená na pojednávaní 21. marca 2024 bola urobená v záujme včasného a rýchleho prejednávania sporu okresným súdom, spravodlivo a v zmysle zákona. Sťažovateľ zdôrazňuje, že ak jeho právny zástupca identifikoval pochybenia zo strany zákonného sudcu smerujúce k obmedzeniu základných práv sťažovateľa, nevynímajúc právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé konanie, nebolo možné postupovať inak.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

10. Podstata námietok sťažovateľa súvisí s porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom

okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb 32/2015, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené. Ide v poradí o štvrtú ústavnú sťažnosť sťažovateľa na postup okresného súdu v napadnutom konaní. Tento bol už predmetom posudzovania ústavného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. IV. ÚS 290/2020, sp. zn. I. ÚS 502/2020, a sp. zn. IV. ÚS 107/2022. a sp. zn. I. ÚS 635/2022. Predchádzajúce štyri ústavné sťažnosti sťažovateľa ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnené, keď po ich komplexnom posúdení s prihliadnutím na priebeh napadnutého konania opakovane konštatoval, že okresný súd aj v období po poslednom úkone zohľadnenom v uznesení ústavného súdu č. k. IV. ÚS 107/2022-53 z 1. marca 2022 konal v napadnutom konaní plynulo a bez prietáhov (bod 9 uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 635/2022 z 24. novembra 2022). Ústavný súd v odmietajúcich uzneseniach zohľadnil aj správanie sťažovateľa a jeho procesné postavenie (napr. bod 11.1. a bod 12 uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 635/2022 z 24. novembra 2022).

11. Keďže od ostatného rozhodnutia ústavného súdu týkajúceho sa postupu okresného súdu v napadnutom konaní uplynula doba jeden a pol roka a konanie začaté v roku 2015 (vo vzťahu k sťažovateľovi v roku 2017) dosiaľ nie je právoplatne skončené, bolo potrebné sa v poradí piatou ústavnou sťažnosťou sťažovateľa zaoberať meritórne.

12. Účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020, I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

13. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť vecí, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

14. Z hľadiska povahy vecí ústavný súd rezultuje, že napadnuté konanie nie je právne ani skutkovo zložité, pretože už samotné rozhodovanie vo veci uplatnenia nárokov na náhradu škody tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (I. ÚS 343/2021, I. ÚS 371/2022).

15. Čo sa týka správania sťažovateľa, ústavný súd bez potreby opakovania poukazuje na svoje predchádzajúce rozhodnutia, osobitne uznesenie sp. zn. IV. ÚS 290/2020 zo 17. júna 2020 – body 23 a 24, uznesenie sp. zn. IV. ÚS 107/2022 z 1. marca 2022 – body 14 a 20 a uznesenie sp. zn. I. ÚS 635/2022 z 24. novembra 2022 – body 11.1. a 12.

16. Pokiaľ ide o postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní, taktiež bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že tento sa vyznačuje určitou neefektívnosťou, najmä ak okresný súd nerozhodol o návrhu sťažovateľa na zrušenie rozsudku pre zmeškanie a predčasne predložil vec na rozhodnutie odvolaciemu súdu, čím sa právoplatné skončenie veci značne oddialilo.

17. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie v súčasnosti vykazuje určité zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

18. V nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu ústavný súd v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní, ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu ešte nebolo rozhodnuté meritórnym rozhodnutím, konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

19. Sťažovateľ sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur. Vzhľadom na sťažostnú argumentáciu, predchádzajúce rozhodnutia ústavného súdu v danej veci, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu vrátane správania sťažovateľa, majú na pamäti, že cieľom priznania finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 1 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

20. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 856,75 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

21. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi, ktorého právna zástupkyňa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, priznal náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo predstavuje celkom 856,75 eur. Náhradu trov konania za ďalšie podania, ktoré neboli relevantné pre rozhodnutie ústavného súdu, a za ďalšie úkony predstavujúce hotové výdavky a tým aj súčasť režijného paušálu (§ 15 a § 16 vyhlášky) sťažovateľovi ústavný súd nepriznal, pričom dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah ods. 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021, I. ÚS 675/2023, I. ÚS 315/2024).

22. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu